

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII

Warszawa, czwartek 17 sierpnia 1933 r.

Nr. 186

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

TREŚĆ: **Sprawy polskie:** Polska a Niemcy. — Sytuacja polityczna i gospodarcza w Polsce. — **Zagadnienia ogólne:** Mocarstwa a Z. S. R. R. — Sytuacja polityczna w Niemczech. — Austria a Niemcy. — Sytuacja polityczna i gospodarcza w Z. S. R. R. — Sytuacja polityczna na Litwie. — Daleki Wschód.

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY.

Nordische Ztg. 16.VIII. w art. p. n. „Die Befreiung Warschaus nach 18 Jahren” podkreśla, że Polacy niechętnie wspominają dzień 5 sierpnia 1915 r., który „był dniem uwolnienia Polski przez zwycięskie wojska niemieckie od jarzma rosyjskiego”. Zamiast obchodzić tę rocznicę jako swe święto narodowe, Polska — pisze dziennik — czci dzień 11 listopada r. 1918, datę opuszczenia Warszawy przez wojska niemieckie. W d. c. dziennik przytacza rozkaz marsz. Piłsudskiego z dnia 5 sierpnia r. 1915 do podległych mu oddziałów polskich, dopatrując się w tym rozkazie dowodu na to, komu Polska zawdzięcza swą niepodległość. Niewdzięczność Polski wobec Niemiec posunęła się — zdaniem dziennika — do najdalszych granic: „Nie Hindenburg lub Mackensen lecz Foch został wybrany marszałkiem Polski! Na setki tysięcy grobów żołnierzy niemieckich, poległych w walce z Rosją na ziemiach Polski, Polacy odpowiedzieli wydaleniem z granic Polski setek tysięcy emigrantów niemieckich”... W zakończeniu dziennik podkreśla, że sprawa uregulowania stosunków polsko - niemieckich jest dzisiaj sprawą niemniej aktualną, niż przed laty, zwłaszcza, że nowe Niemcy hitlerowskie nie dążą, jak tego wielu się spodziewało, do odwetu, lecz do całkowitego porozumienia, opartego na lepszych podstawach.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W POLSCE.

Frankfurter Ztg. 16.VIII. w koresp. z Warszawy pisze o nowym projekcie konstytucji obozu rządowego i podnosi, że ten projekt znamionują trzy zasady: zachowanie sejmu, w którym udział biorą szerokie masy, przekształcenie senatu na instytucję skupiającą elitę i po trzecie — wzmocnienie władzy prezydenta. Dziennik zaznacza, że konstytucja obecna przyznaje szczupły tylko zakres władzy prezydentowi, zaś silna władza wykonawcza opiera się właściwie na aurytecie marsz. Piłsudskiego, który wprowadził oficjalnie zajmuje tylko skromne stanowisko ministra spraw wojsk., lecz dzięki swej pracy społecznej od kilku dziesiątków lat wywalczył sobie w społeczeństwie wyjątkowy posłuch. Jeżeli żąda on zmiany konstytucji, to dlatego, aby potem po jego odejściu, władza wykonawcza nie osłabła. Dziennik zaznacza, że jednak te dążenia do zmiany ustroju pociągną za sobą pogorszenie się położenia mniejszości narodowych.

Prawda 15.VIII. donosi z Warszawy o rosnącym niezadowoleniu wśród robotników przemysłu naftowego w Polsce. Dziennik podkreśla, że wśród robotników panują nastroje strajkowe. Konferencja delegatów okręgu naftowego krośnieńskiego przyjęła rezolucję za strajkiem powszechnym w całym przemyśle naftowym, o ile przemysłowcy nie wypełnią warunków umowy zbiorowej.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

MOCARSTWA A Z. S. R. R.

Le Matin 16.VIII. zamieszcza artykuł poświęcony sprawie prywatnych wierzytelności francuskich w Rosji. Autor, wskazując na zawarcie paktu francusko-sowieckiego o nieagresji, podkreśla, iż sprawa należności francuskich nie posunęła się naprzód i nie była poruszana w czasie debaty parlamentarnej. Tem nie mniej dziennik zapewnia, iż rząd francuski troszczy się o tych prywatnych wierzycieli. Badane są rozmaite sposoby uregulowania tej kwestji. W szczególności w rękach przedstawicieli francuskich znajduje się „zasługujący na baczną uwagę” projekt, który przewiduje przede wszystkim ustalenie tytułów wie-

rytelności przez trybunał arbitrażowy i wyłonienie organizmu międzynarodowego dla odpowiedzialnego funduszu, który mógłby — pod pewnymi warunkami — powstać przede wszystkim przez zatrzymanie 10 procent od sum wymiany handlowej francusko - sowieckiej. Dziennik pisze w d. c.: „Zkądinąd, pewne państwa pograniczne Z. S. R. R. — Polska, Finlandja, Rumunja czyż nie są wypłacalne? Korzystały one z pożyczek carskich i tem łatwiej mogłyby przyczynić się do powiększenia funduszu rosyjskiego, że państwu tym udzielamy częstych pożyczek, nie mówiąc już o towarach, które od nich kupujemy”.

Wkońcu artykuł ponownie zapewnia o zdecydo-

PRACELD PRAST ZAGRAJNICKI

COOP ZIEMNY RINII ETYNI

WOLINE TRAVON EGO

MINISTERSTWA ZAGRAJNICKI

Nr. 188

Nr. 18

Zagajnik
Sylwester

STANOWISKO POLITYCZNE PRACELDARCY

Pracelnicy, którzy walczyli o wolność i demokrację, nie mogą zapomnieć, że ich walka nie jest jeszcze zakończona. Muszą oni dalej walczyć o pełną realizację swoich celów. W tym celu muszą oni być jednomyślni i solidarni. Nie mogą oni pozwolić sobie na rozłam i niechęć. Muszą oni być gotowi do poświęceń i do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele. Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele.

Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele. Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele.

Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele. Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele.

Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele. Pracelnicy, którzy chcą być wolni i szczęśliwi, muszą oni być gotowi do walki. Muszą oni być gotowi do poświęceń. Muszą oni być gotowi do walki do końca. Tylko w ten sposób mogą oni osiągnąć swoje cele.

wanej chęci obrony interesów wspomnianych wierzy-
cieli przez rząd francuski.

Le Matin 16.VIII. informuje z Londynu, iż koła polityczne zapatrują się pesymistycznie na wynik rokowań angielsko - sowieckich w sprawie zawarcia nowego traktatu handlowego.

Delegaci W. Brytanji mają za zadanie zwrócenie uwagi na to, że postanowienia umowy angielsko - kanadyjskiej, zawartej w zeszłym roku w Ottawie, wyłączają przywóz takich towarów sowieckich, których sprzedaż byłaby krzywdząca dla wytwórczości krajowej. Drzewo rosyjskie jest właśnie objęte listą towarów, które ma na widoku wspomniana umowa, a przedstawiciele Z.S.R.R., którzy w innych punktach poczynili szereg ustępstw, są nieprzejednani, jeśli chodzi o eksport drzewa sowieckiego.

Paris Soir i *L'Intransigeant* z 15.VIII. donoszą z Rzymu, iż podpisanie paktu nieagresji między Włochami a Sowietami jest kwestją najbliższych dni. Pakt ten będzie się różnił od paktów, zawartych przez Moskwę z jej sąsiadami. Przedewszystkiem, podpisując pakt, Włochy będą gwarantowały granice Sowietów, pozatem siłą rzeczy Rzym dążyć będzie do odprężenia stosunków, istniejących między ZSRR. a Rzeszą od chwili objęcia władzy przez Hitlera. W kołach politycznych Rzymu przypuszczają, iż po podpisaniu tego dokumentu pokojowego Włochy podpiszą szereg paktów analogicznych, w pierwszym rzędzie z Polską i Małą Ententą. W pakcie sowiecko-włoskim określenie napastnika różnić się będzie od definicji, przyjętej przez paktu londyńskie.

Według informacji korespondenta „L'Intransigeant”, Rzym chciałby zawrzeć pakt z Sowietami jeszcze w okresie pobytu Herriota w Moskwie.

Kölnische Ztg. 16.VIII. w art. „Falsche Trümpfe” omawia posunięcia sowieckiej polityki zagranicznej i pisze: „Obecnie prowadzi się grę przy pomocy fałszywych atutów a dla Niemiec nie bardzo jest przyjemnie przyglądać się jej. Polacy robią do swego wschodniego sąsiada piękne oczy i zerkają na zachód, aby stwierdzić, czy Berlin widzi tę młodą przyjaźń i czy się z tego powodu gniewa. Rosjanie widzą to, lecz zachowują się tak, jakby tego nie dostrzegali. Francuzi nie mają nic przeciwko temu, gdy narodowe Niemcy usłyszą coś nieprzyjemnego i z tego powodu nie chcą nawet narazie cokolwiek uczynić. Wkońcu nie można prawie stwierdzić, kto kogo tutaj prowadzi za nos. Ta gra nie jest niczem innym, jak tylko zabiciem czasu w okresie politycznej posuchy, która została wywołana przez niepowodzenie konferencji międzynarodowych”.

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Daily Herald 14.VIII. w art. wst. p. n. „Arogancja hitlerowców” zapytuje, czy jest jakiś kres dla wykroczeń Hitlera przeciwko zasadom międzynarodowego współżycia. Hitler obecnie zwraca się przeciwko Czechosłowacji. Autor podkreśla, że nie tylko Francja i W. Brytanja, lecz i inne narody, — członkowie Ligi Narodów, powinny dopilnować, by położono kres zbrodniom hitlerowców, dokonywanym przeciwko cywilizacji.

Der Tag 17.VIII. w art. „Der deutsche Kulturkreis” pisze, że z powodu wzrostu nacjonalizmu Niemcy wiele tracą, ponieważ sąsiednie narody odwracają się od nich a liczne mniejszości niemieckie, które dawniej stanowiły pomost do porozumienia z sąsiadami, stają się przeszkodą do tego porozumienia. Autor do-

wodzi, że ten stan należy bezwzględnie zmienić, tembardziej, że kultura europejska nie jest czemś jednolitem, lecz składa się w rzeczywistości z poszczególnych środowisk kulturalnych, a przedewszystkiem na kontynencie europejskim z dwóch środowisk: niemieckiego i francuskiego, gdyż środowisko angielskie dotyka tylko wąskiego pasa nadmorskiego. Autor podkreśla, że Niemcy ponoszą szczególnie dotkliwą stratę przez to, że zachodnie narody słowiańskie wyśwobodziły się z pod ich wpływów kulturalnych i nawiązały łączność ze środowiskiem francuskim, którego idee zresztą są nieodpowiednie dla środkowej Europy, mającej zupełnie inne potrzeby niż naród francuski. Narody słowiańskie szukają oparcia we Francji tylko z powodu nieufności do Niemiec. Dlatego należy rozpocząć odpowiednią propagandę, aby ten stan uległ zmianie na korzyść Niemiec.

AUSTRJA A NIEMCY.

Reichspost 16.VIII. w koresp. z Londynu pisze, że ogłoszone dokumenty o współpracy niemieckich oficjalnych czynników narodowo - socjalistycznych z nielegalną organizacją austriacką wywołały w londyńskich kołach politycznych bardzo wielką sensację. „News Chronicle” nazywa działalność tej nielegalnej organizacji wprost szpiegostwem i nadużyciem przywilejów dyplomatycznych. Inne pisma wskazują, że dokumenty te dowodzą, iż istnieje współzawodnictwo między Rosenbergiem a ministerstwem spraw zagranicznych oraz że już po raz trzeci rząd niemiecki łamie swoje przyrzeczenie, jakie dał Włochom w sprawie stosunku swego do Austrii. Dziennik zaznacza, że odnośne państwa naradzają się nad możliwością wspólnej akcji, lecz sądzą, że się obejdną bez interwencji. Ta nadzieja jednak — zdaniem dziennika — coraz bardziej zdaje się znikać.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W Z. S. R. R.

Nordische Ztg. 17.VIII. w notatce p. n. „Kryzys agrarny w Rosji osiągnął punkt kulminacyjny” podkreśla, że rządowi sowieckiemu nie pozostało nic innego, jak zmusić siłą chłopów do pracy na roli; wszelako głód i katastrofalny nieurodzaj nie są to czynniki, które pozwalałyby wierzyć w utrzymanie w posłuchu szerokich mas włościaństwa przez czynnych członków partji komunistycznej.

Prasa francuska z 16.VIII. informuje za prasą skandynawską o rozruchach głodowych na Ukrainie Sowieckiej.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE,

Nordische Ztg. 16.VIII. w notatce p. n. „Neue Vorstösse Litauens” podkreśla, że wprowadzone ostatnio przez rząd litewski w kraju kłajpedzkim nowa ustawa o sądownictwie oraz zakaz pracy cudzoziemców niewątpliwie oznaczają złamanie przez Litwę autonomji kłajpedzkiej; dziennik zaznacza dalej, że zarządzenia te rządu litewskiego mogą doprowadzić w krótkim czasie do ostrego konfliktu pomiędzy gubernatorem kłajpedzkim i dyrektorem Schreiberem, stojącym twardo na gruncie obrony autonomji kraju kłajpedzkiego.

DALEKI WSCHÓD.

Izwiestja 15.VIII. ogłaszają w koresp. z Warszawy obszerny wyjątek z listów A. Janty Połczyńskiego z Dalekiego Wschodu p. t.: „Pod panowaniem chun-chuzów”.

